

аудіоформат, відеоролики та комікси, де мінімум тексту й максимум сенсу через зображення.

- *За дефіциту уваги (СДУГ)* історія має бути розбита на короткі сцени (кліповий формат) із частими змінами діяльності та інтерактивними “гачками” кожні 3–5 хвилин.

Проте інтерактивний сторітелінг – це лише один з інструментів, а не панацея. **Цей метод недоцільно використовувати, якщо:**

- *мета етапу уроку – швидке відпрацювання*, коли потрібно довести навичку до автоматизму (наприклад, форми неправильних дієслів, способи творення порядкових числівників або ступенів порівняння прикметників тощо), довгий сюжет лише розсіє увагу;
- *клас не готовий до «довгої гри»* – якщо група розфокусована, має низький рівень дисципліни або мотивації, складна історія на 20 хвилин може перетворитися на хаос (у таких випадках краще працюють мікроісторії на 30–60 секунд);
- *сюжет перевантажений деталями* – якщо вступ займає більше часу, ніж вирішення навчальної задачі, історію варто скорочувати.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що навіть ураховуючи поодинокі обмеження використання, метод інтерактивного сторітелінга є ефективним для розвитку комунікативних навичок здобувачів освіти. Окрім цього, вони тренують свої емоції, отримують новий досвід і дізнаються неординарні варіанти вирішення конфлікту чи проблеми. Цей метод – один із найприродніших і водночас найефективніших способів надати навчальному процесу особливої якості.

Список використаних джерел

1. Інтерактивний сторітелінг: залучення аудиторії до участі в історіях вашого бренду. URL: <https://share.google/uSjO0Fb8XOMZPpJxr>
2. Цифровий сторітелінг в освіті дорослих. URL: <https://share.google/EExSouI3zMbbxBTOx>
3. Що таке сторітелінг у маркетингу: керівництво Rocketmen для ефектних сюжетів, кейсів. URL: <https://share.google/sqVTEzUlkklkHQGT>
4. STORITELLING (сторітелінг) як ефективний метод формування комунікативної компетентності молодших школярів. URL: <https://share.google/r5B0vItpyCtQVjYXJ>

Сучасний український пісенний контент як дидактичний інструмент компетентісно орієнтованого навчання: практичний кейс

Юлія Куликова,
учитель української мови та літератури
Комунального закладу «Харківський
ліцей №162 Харківської міської ради»
artemjuliya2011@gmail.com

Актуальність. Сучасна освіта перебуває в стані активних змін. Перед учителем постає важливе завдання: не лише передати знання, а й зробити процес навчання цікавим, ефективним і таким, що формує ключові компетентності учнів. Одним із перспективних напрямів роботи є використання на уроках сучасного українського пісенного контенту.

Інтеграцію мистецтв, зокрема музичного й пісенного контенту, у навчання української мови та літератури активно досліджували українські науковці й методисти. Зокрема, проблеми інтеграції літератури з іншими видами мистецтва розкрито у працях Світлани Жили, яка досліджувала взаємозв'язки літератури з різними видами мистецтва, а також О. Вашуленко, О. Кучерук і Л. Овдійчук, які обґрунтовували доцільність використання мистецького компоненту під час аналізу художніх творів. Питання інтеграційного навчання в лінгводидактиці висвітлено в працях Н. Голуб і О. Горошкіної, які наголошують на важливості використання різноманітних джерел інформації, зокрема пісенного матеріалу.

На думку С. Жили, «вдало підібрана й методично правильно використана музика викликає в слухачів почуття, настрої, переживання, здатні підказати уявленню ті чи інші картини, допомогти правильно зрозуміти літературні образи, тобто активізує сприйняття художнього тексту. Музика на уроках літератури забезпечує якість, художню повноцінність викладення словесником навчального матеріалу. Вона підвищує результативність занять з літератури й ефективність виховного впливу на школярів» [4, с. 21–22].

Висвітлення теми. Сучасні українські пісні, які активно слухає молодь, можуть стати дієвим інструментом формування читацької компетентності, розвитку критичного мислення та емоційного інтелекту учнів. Тексти пісень часто мають ознаки художніх творів: образність, метафоричність, символізм, що дозволяє розглядати їх як повноцінний матеріал для літературного аналізу. Залучення сучасних пісень до вивчення української літератури сприяє встановленню зв'язку між класичними творами та культурним досвідом учнів, актуалізує навчальний матеріал і підвищує мотивацію до його засвоєння. У цьому контексті важливим є визначення методичних підходів до використання музичних текстів на уроках і окреслення їх дидактичного потенціалу.

Для початку можна запропонувати учням відповісти на дискусійне питання, поставлене сучасним художником Юрієм Нагулком: «Чи варто слухати музику посеред війни... коли гинуть люди, виють сирени, коли не знаєш, яким буде завтрашній день?» [3]. Після відповідей школярів слід запропонувати їм для обговорення повний текст допису митця: «Чи варто слухати музику посеред війни... Чи варто писати вірші, есе, романи, картини у воєнний час... Який з тієї душевної і духовної праці толк, коли гинуть люди, виють сирени і не знаєш, яким буде завтрашній день... Не знаєш для себе, а для України – знаєш... Не знаєш, скільки у тебе часу, а скільки у твоєї землі – знаєш... Україна буде... А ти... Скільки ти тут будеш... Час – найдорожчий твій скарб... Слухай музику, читай книги, допоки маєш можливість... Пиши картини, бо вони можуть когось змусити замислитись... Живи повнотою життя... Війна не зачиняє двері для нашого душевного і духовного росту...» [3].

Емоційне налаштування на урок можна провести за допомогою «музичного криголама» – на ресурсі «Padlet» (<https://uk.padlet.com/>) створити дошку із 7–10 покликаннями на сучасні українські пісні з різною емоційною насаженістю: «Обійми» «Океана Ельзи», «Маніфест» А. Пивоварова, «Енкарапіста» DREVO тощо. Учні називають пісню, яка відповідає їхньому настрою, обґрунтовують свій вибір.

Ресурс «Padlet» можна використати також і для колективної творчої роботи учнів, наприклад, над темою «Патріотичні пісні літературного походження»

(7 клас). Для ознайомлення з різноманітним сучасним контентом указаної тематики семикласники мають випереджальне завдання: прикріпити на дошку покликання на пісні, які їх зацікавлять. Це може бути «Героям» гурту “БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ”, «Моя країна» YARMAK, «За териконами» МЮСЛІ UA ft. Misha Scorpion, «Фортеця Бахмут» “Антитіла”, «Подай зброю» “Kozak System” тощо.

Цікавим для здобувачів освіти видом роботи є також порівняння музичного втілення літературних творів музикантами та III. Під час вивчення вірша Лесі Українки «Contra spem spero!» десятикласники мають змогу порівняти пісні, згенеровані III (на ресурсі <https://www.youtube.com> їх уміщено більше десяти версій), та пісню «Леся» у виконанні сучасної співачки-бандуристки KRUTЬ. Старшокласникам варто запропонувати проаналізувати, наскільки точно передає зміст і настрій поезії людина-митець і програма III.

За визначенням О. Деньги, пісенний матеріал виступає мотиватором для вивчення творчості письменників [2, с. 49]. З огляду на це сучасний пісенний контент може слугувати дієвим методичним інструментом для формування читацької компетентності здобувачів освіти, активізації їхніх пізнавальних інтересів тощо. Так, знайомлячись із творчістю Дмитра Павличка, учні отримують завдання: послухати пісню «Два кольори» у виконанні різних співаків/співачок (YAKTAK, DOROFEEVA, Злата Огневич, Марія Яремчук); відповісти на запитання: «У чиєму виконанні пісня вам сподобалася найбільше, чому?», «Чому, на вашу думку, пісня досі залишається популярною?». Крім того, можна порівняти сучасне виконання з класичним (К. Цірик, Д. Гнатюк, В. Сліпак, В. Шпортько та ін.) Під час знайомства з поезією Василя Симоненка доцільно послухати пісні «Ти знаєш, що ти – людина» А. Пивоварова, «Не моя» гурту “Kozak System”. Вивчення творчості Миколи Вінграновського супроводжуємо піснями «Це ти» гурту “O. Torvald”, «Може бути» С. Кольцової, «Літак» Д. Шурова, «Романс» А. Пивоварова та О. Скрипки.

Особливий інтерес викликають пісні, в основі яких вірші відомих українських класиків, а музичне оформлення сучасне [2, с. 46]. Окремої уваги в цьому контексті заслуговує масштабний проєкт Артема Пивоварова «Твої вірші, мої ноти», створений для популяризації української літератури через музику. Він поєднує поезію класиків (Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Павла Тичини та ін.) із сучасною музикою, має кілька частин, а у 2024 році завершився однойменним альбомом.

Дидактично доцільним є використання сучасного пісенного контенту й на уроках української мови, адже, на думку О. Шевченко, «пісня вбирає в собі всю дидактичну міць музики й художнього слова, тому характеризується відчутнішим лінгводидактичним потенціалом» [5]. На пісенній основі в комфортному й невимушеному стані граматичний матеріал, безумовно, запам’ятовується легше й швидше, засвоюється краще й відкладається в довготривалій пам’яті учнів. Завдяки музиці створюється приємний психологічний клімат на уроках, вона впливає на хід уроку, мотивацію та зосередженість. Вивчення мови за допомогою пісенності є дієвим методом розвитку сприйняття мови на слух, чудовим способом поповнення словникового запасу. Музика впливає на праву півкулю мозку, а сам текст пісні – на ліву [1]. Пісні, які знаходяться «на слуху», можуть більше зацікавити та сприяти вивченню мови [2, с. 46].

Також пісенний контент можна використати для оцінювання за групами результатів НУШ.

Група результатів 1 - Усно взаємодіє. Завдання для учнів 7 класу.

Ознайомтеся з кліпом Wellboy «Цифри», створеним штучним інтелектом. Поділіться своїми враженнями від побаченого. Чи доцільно замінювати акторів згенерованим контентом, чи не означає це, що ШІ поступово замінить людей у багатьох сферах діяльності? Під час відповіді використайте різні дієслівні форми (інфінітив, особові, безособові, дієприкметник, дієприслівник). Обсяг 5-6 речень (1-2 хвилини усного мовлення).

Група результатів 2 - Працює з текстом. Завдання для учнів 8 класу.

Прослухайте пісню KALUSH feat Skofka «Додому», прочитайте текст пісні, розгляньте картину О. Шупляка «Гніздечко» (серія «Український космос») (Режим доступу: <https://shupliak.art/uk/gallery/2015-2016/family-nest>). Обговоріть з однокласниками отриману інформацію, даючи розгорнуті відповіді на запитання:

1. Які почуття та емоції викликали у вас пісня «Додому» та картина «Гніздечко»? Як ви можете пояснити популярність цих творів (пісня на ресурсі “Youtube” має до 100 000 000 переглядів, картини О. Шупляка із серії «Український космос» можна побачити як ілюстрації в багатьох друкованих і електронних виданнях, їх постануть користувачі соцмереж)?
2. Визначте тему та ідейну спрямованість пісні. Прокоментуйте, як у тексті реалізоване поняття «дім». Які образи виникають у ліричного героя пісні «Додому» при згадці про рідну хату? А з чим у вас асоціюється рідна домівка (запахи, звуки, речі, слова тощо)?
3. Що означає для вас слово «дім»? Чи змінюється його значення в умовах війни, як саме?
4. Який дитячий спогад про рідну домівку ви б хотіли взяти із собою в доросле життя?
5. Якби у вас була можливість звернутися до рідного дому, що б ви сказали?

Група результатів 3 - Письмово взаємодіє. Завдання для учнів 8 класу.

Прослухайте пісні «Мам» гурту “Скрябін”, «Стефанія» гурту “Kalush Orchestra”, «Батьку» YAKTAK, «Тато» Alyona alyona, «7’Я в онлайні» гурту “Друга Ріка”. Напишіть формальне есе, у якому надайте розгорнуту відповідь на проблемне питання: Як стосунки з батьками впливають на формування особистості людини?

Дотримуйтеся таких вимог:

- чітко сформулюйте тезу – думку, яку треба довести;
- наведіть два переконливі аргументи, що підтверджують вашу позицію;
- посилюйте один зі своїх аргументів прикладом з особистого досвіду, а інший – прикладом із мистецтва (художньої літератури чи інших видів мистецтва: зазначте автора й назву твору, укажіть на проблему, порушену митцем, чи на художній образ, через який проблему розкрито, наведіть за потреби цитату тощо; не переказуйте твору, не давайте повної характеристики образів);
- сформулюйте висновки.

Обсяг роботи 1-1,5 сторінки. Текст есе має бути поділений на абзаци. Дотримуйтеся зазначеної структури есе.

В есе використайте: 1) просте речення, усладнене двома рядами однорідних членів; 2) просте речення, ускладнене вставним словом/ словосполученням, що

вказує на послідовність викладу думок; 3) просте речення, ускладнене відокремленим означенням, вираженим дієприкметниковим зворотом.

Група результатів 4 - Досліджує мовлення. Завдання для учнів 6 класу.

Прослухайте пісні «Мам», «Лист до друга» гурту «Скрябін», «О панно Інно» А. Пивоварова, «Стефанія» гурту «Kalush Orchestra», «Поліна» гурту «Бумбокс», «Джеральдіна» Арсена Мірзояна. Дослідіть, чи дотримуються автори текстів правил використання кличного відмінка.

Прослухайте пісню у виконанні Тіни Кароль «Україна – це ти». Випишіть займенники в різних формах, визначте особу, число, відмінок.

Висновок. Отже, власний практичний досвід дозволяє стверджувати, що використання сучасних українських пісень на уроках української мови та літератури є ефективним і методично доцільним засобом підвищення пізнавального інтересу учнів. Інтеграція пісенного контенту в освітній процес сприяє створенню емоційно сприятливої атмосфери на уроці, активізує навчальну діяльність школярів і формує внутрішню мотивацію до вивчення предмета. Аналіз текстів сучасних пісень дає змогу розвивати читацьку компетентність, критичне мислення, уміння інтерпретувати образи й смисли, а також установлювати зв'язки між класичною літературою та сучасним культурним простором. ***Особливої значущості набуває використання пісень у контексті актуальних суспільних викликів, зокрема воєнного часу, коли музика є не лише засобом естетичного впливу, а й джерелом емоційної підтримки та осмислення реальності.*** Сучасні українські пісні мають значний дидактичний потенціал і можуть успішно використовуватися як універсальний інструмент у навчанні української мови та літератури.

Список використаних джерел

1. Білик К. В. Теоретичні засади вивчення мовних засобів на уроках української мови (на матеріалі пісень сучасних гуртів). URL: <https://surl.li/thtvmb>
2. Деньга О. Ісаєнко Т. Використання пісенного матеріалу на уроках української мови як іноземної. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2021. Випуск 39. С. 42–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vmvmv_2021_39_5
3. Допис користувача Юрія Нагулка. URL: <https://www.facebook.com/share/p/17G3Z5cnP4/>
4. Жила С. О. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: автореф. дис. канд. пед. наук. Київ, 2005. 41 с. URL: <https://surl.li/vdvmsv> 5. Шевченко О. М. Пісенне мистецтво на заняттях української мови як іноземної. URL: <https://repository.pdmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/82ce8ece-459a-425d-bb00-3679280c2e5a/content>

Педагогіка стійкості в дії: викладання географії в укрітті як простір розвитку, підтримки та надії

Наталя Швецова,
учитель географії КЗ «Златопільський ліцей № 7
Златопільської міської ради Харківської області»
natalin7897@gmail.com

Невже ми могли собі уявити, що будемо працювати в таких умовах... Освіта в наш час – це не передача знань від учителя до здобувача, а щоденна практика стійкості й адаптації в умовах війни. Для вчителя географії укріття стало не просто